

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. VI. Gravis metus, injustè incussus ad finem Matrimonii, irritat Matrimonium, sic contractum, jure naturali seu divino.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

te ab injusta accufatione, vendis domum cui-
dam tertio, venditio est valida & iusta, nec
emptor tenetur illam rescindere, habebat e-
nim titulum iustum accipiendi domum, qua-
tenus dat tibi pretium, quod tibi non debet.

Quare licet iniustus accufator teneatur, ut
diximus, refarcire tibi damnum illud, quod ex
injusta accufatione processit, emptor tamen
non debet reddere domum, vel rescindere
contractum; quia iustissimo titulo illam acce-
pit, nempe pro pretio tibi non debito. In pri-
mo autem casu non datur titulus iustus, cum
pro consensu offeratur sola immunitas imme-
diatè ex metu iniusto, qui contractum vitiat.

311.
Discrimen
inter obla-
tionem ter-
tiam à ter-
tio, vel ab
ipso qui in-
iuste vexat.

Hinc ergo apparet discrimen inter obla-
tionem illam factam à tertio, vel ab ipso, qui
injustè te vexat; quia hic sepe offert pro pre-
tio consensus aliquid tibi debitum, atque idèd
non habet iustum titulum extorquendi con-
sensum; sed semper cogit immediatè metu
injusto; siue enim per metum mortis intendant
contractum, siue illum non intenderit, postea
tamen pro consensu offert immunitatem,
quam de iustitia debebat; atque idèd jam tunc
te movere immediatè, & compellit ad consen-
sum metu iniusto, nempe carenti immuni-
tate, quam jam pro pretio consensus offert....
Unde etiam constat, quomodò validum sit
votum, quod facis, ut Deus te liberet à peri-
culo mortis, injustè ab inimicis tibi inferen-
dæ. Hucusque Eminentissimus.

312.
Contra solu-
tionem ar-
guitur Pri-
mò.

Sed contrà facit: quod ille tertius nunquam
possit immediatè offerre immunitatem, sed
tantùm mediante suâ operâ, eripiendo eum
è manibus iudicis, sicut enim non potest im-
mediatè ipsum occidere, ita videtur, quod
neque immediatè possit ipsum liberare, aded-
que illa distinctio videtur superflua.

Secundò.

Deinde; saltem ex charitate debet suam o-
peram, si commodè possit, & aliunde possit ip-
si aliâ viâ recompenfari illa opera seu incom-
modum, sine quò fortè non potest ipsum li-
berare, quàm per Matrimonium, ut suppono,
& tamen nolit aliam recompenfationem ius-
tam admittere; unde si sufficiat metus illatus
non solum contra iustitiam, sed etiam contra
charitatem, aut aliam virtutem, juxta supe-
riùs dicta, videtur esse eadem ratio de tertio,
quæ est de iudice ipso.

313.
Tertio.

Nec valet exemplum ejus, qui emit do-
mum; quia ille non debet nequidem ex cha-
ritate dare ipsi pretium domus, absque tradi-
tione domus, & idèd ille emens nullatenus
deliquit emendo domum pro pretio, sed ma-
ximam ipsi gratiam præstitit. Ex quo etiam
apparet diversitas inter illum tertium, &
Deum, qui nullatenus debebat te liberare à pe-
riculo mortis, injustè inferendæ ab inimicis.

Saltem ex his patet, quàm omnia sint in-
certa; & tantùm probabilia, quæ hic à Docto-
ribus traduntur. Nec minùs incertum est, an

metus injustè illatus, etiam ad finem Matri-
monii, jure naturali aut divino; an vero solo
jure Ecclesiastico dirimat Matrimonium. Pro
qua controversia ponitur sequens Conclusio.

CONCLUSIO VI.

Gravis metus, injustè incussus ad fi-
nem Matrimonii, irritat Matri-
monium, sic contractum, jure
naturali seu divino.

Non parva controversia est inter Docto-
res, quo jure requiratur plena illi li-
bertas ad valorem Matrimonii, naturali, an
solum positivo. Doctor Angelicus 3. part. 2.
suppl. q. 47. a. 7. in corp. videtur sententiam
libertatem necessariam esse ex natura rei
contractus, sic enim ait: *Respondet dicitur,
quod vinculum Matrimonii est perpetuum unde
illud, quod perpetui ari respugnat, Matrimonium
collit: metus autem, qui cadit in consensum, non
perpetuitatem contractus tollit, quia per
petui restituitur in integrum. Et hoc dicitur
collit Matrimonium, & non alia.*

Hanc sententiam probabiliter iudicat
Doctor Seraphicus 4. dist. 29. q. 1. n. 5. dicit
hoc metu (qui cadit in constantem virum)
cui iura, consensum non facere Matrimonium.
Sed ratio hujus sumitur à diverso divo-
tione juris. *Jura enim indulgent tales
Primum; quia præsumunt consentiam
non consensisse corde, & quia verum dicitur
sicut, ut penam redimeret. Vel etiam dicitur
quia coacta Matrimonia pessimos cum ad-
verunt habere. Alii dicunt, quod non ver-
dulgencia; sed hoc facit perfecti & liberi
consensus, qui debet esse in Matrimonio, quia
ut ostensum est) plenus debet ibi esse, ut
hoc videtur probabilius.*

Rogas: quid de hac re sentiat Do-
ctor Subtilis? Sic ait 4. dist. 29. q. 1. n. 1. dicit
De secundo dico, quod consensus ipso modo
est (scilicet gravi metu injustè incus-
sata, non sufficit ad contractum Matrimonium,
ut expressè habetur extra de Sponfal. c. Un-
locum, & c. Veniens, 2. & c. Constitutio.
Sed quæ est ratio illius? Respondet dicitur,
formali ipsius contractus, & a consensu, quod
quæ est, quod contractus habet talem formam,
a causa finali, propter quam efficiens dicitur
contractui talem formam.

Primum patet; quia iste contractus est liber,
& licet non liberalis; quia dat, ut dicitur
æquale; est tamen libera datio, quia contra
tionis rationem est, quod non sit libera.

Secundò à causa efficiente, quia Deus talis
instituit istam translationem summi à liberum
de non est illud ab Ecclesia determinatum,
tantum expressum. Patet enim, quod dicitur

B
Sacramentum

lege nature erat istud requisitum in contractu Matrimonii, Gen. 2. Adhærebit uxori suæ: Sed non adhæret quis illi, quod in vitæ tenet. Et Gen. 24. dicitur de Abraham, qui dixit illi seruo suo, Si noluerit mulier tecum venire, tunc liber eris à juramento, & cum peteret ille Rebecca, dixerunt: Vocemus puellam, & quæramus voluntatem ejus, & statim quæserunt parentes: Vis ire cum homine isto? Respondit. Ibo.

Tertio ex parte finis, qui est proles procreanda, ex quo nascitur indissolubilitas vinculi. Ad istam competit istam donationem esse simpliciter liberam, quia in dictum est, & habetur 20. q. 3. Præterea Quod quis non diligit, facile contemnit. Hactenus Scotus.

Ubi satis clarè insinuat, consensum coactum esse irritum, seu non sufficere ad Matrimonium jure divino, sive illo jure, quo primò Matrimonium institutum est, quod in latiori significatione appellari potest jus naturale, ut alibi diffusius diximus.

Unde n. 8. sic scribit: Dicit etiam quidam, quòd posset dici, Ecclesiam illegitimare personam apertam, etiam pro tempore illo, pro quo est coactio: quia sicut potest illegitimare simpliciter, ita etiam in casu, vel ad tempus. Sed hoc non credo, imò statutum Ecclesie hoc requirit ad naturam istius contractus, ab efficiente determinatam, propter finem ad quem est. Quomodo clariùs potuisset rejicere sententiam, quæ docet, illam irritationem oriri ex statuto Ecclesie?

Nihilominus Scholium præfixum isti numero putat, illas sententias fortè concordari posse, si dicamus, jure divino requiri plenam libertatem ad hunc contractum, & majorem, quam ad ullum alium, explicationem tamen hujus relictam Ecclesie, & fortè ultimam determinationem libertatis requisitæ: Ita Scholium. Verisimiliter, ut sic faciliùs solvi possent difficultates, quæ alioquin non parvæ contra sententiam Scoti ab Adversariis objiciuntur.

Sed priùs videamus, quid sibi ipsi objiciat Scotus. Contrà hoc (inquit n. 8.) si iste coactus metu simpliciter consentit in istam (ut dictum est priùs) vere consentit: quia ex quo virtuosus est, ut vitet peccatum mortale consentit interius concordatè verbis exterioribus: ergo cum per actum voluntatis transferatur dominium, iste transfert potestatem sui corporis in illam.

Præterea; si quis ex metu peccati mortalis contraheret Matrimonium simpliciter, putà si ex præcepto divino, vel hominis superioris, si posset hoc præcipere, simpliciter contraheret; & tamen metus peccati mortalis est ita metus, & ita cadens in constantem virum, sicut aliquis metus pœnæ, imò multo magis.

Præterea; non tantum sibi potest quis timere malum, sed etiam proximo, ergo si malum imminet huic mulieri, vel peccati, ut si dicat pro

firmiter, quòd se prostituat statim, nisi ducatur: vel pœnæ, ut si dicat, quòd alius vel ipsa occidet se, nisi ducatur: iste ut vitet ista mala, accipit eam, videtur quòd sit contractus Matrimonii, & tamen ibi est metus: ergo &c.

Audivistis objectiones; intendite jam resolutionibus. Ad solutionem istorum (inquit Doctor n. 9.) posset accipi ratio ex Sacramento quia requiritur libera intentio in ministrando hoc Sacramento; sed istud non est ita notum, sicut de libertate requisita ad contractum.

Hinc ad primum concedit Scotus; Quòd iste, cui imminet metus peccati, mortis vel carceris, secundam rectam rationem debet dicere verba matrimonialia, quæ exiguntur ab eo, & ex consequenti debet consentire interius concordatè verbis. Nec tamen per istum consensum transfert potestatem sui corporis in illam: quia nullus consensus est translativus, nisi merè liber. Et si dicas, saltem iste liberè habet actum voluntatis: ergo quantum est in se transfert. Respondeo; non liberè habet, quia non nisi ex metu habet, licet metus non sit causa effectiva, sed causa vehementer induciva, sicut non liberè loquitur verba exteriora, sed ex metu. Vel posset dici, quòd Deus, qui est superior dominus in ista translatione, non ratificat eam, nisi sit merè libera. Hec ille. Quomodo autem sic loquendo non mentitur, supra ex eodem declaravimus. Videantur ibi dicta.

Ad secundum dicit n. 10. Quòd contrahens ex obedientia, propter metum peccati mortalis, contrahit, ut servet justitiam, & idèd ex merà electione, & tunc videtur cessare ratio contrarietatis: quia ita diceret ille, quòd coactus ad verba, ex merà electione consentit ad verba ex justitia, quia consensum illum habet zelo justitiæ ne peccet. Breviter, ille metus justus est, & idèd non irritat, juxta dicta Conclus. præced.

Ad tertium respondet: Si tantummodo timeatur pœna in proximo, dico, quòd non posset ex tali metu esse consensus sufficiens ad Matrimonium; sed si timeatur peccatum in proximo, & hoc valde certitudinaliter, opus perfectum esset, si quis illam acciperet, ne peccaret: et si acciperet, teneret Matrimonium, quia esset consensus liber ex charitate.

Sed nunquid etiam opus charitatis est, liberare proximum à pœna? Cur ergo ex metu pœnæ in proximo non posset esse consensus sufficiens ad Matrimonium? Nam etiam esset consensus liber ex charitate, nisi malum pœnæ, quòd timetur proximo, aliquo modo redundaret in ipsum contrahentem, v. g. si proximus ille est meus pater, vel filius, vel uxor &c. tunc enim foret metus gravis, aliàs non, ut constat ex antè dictis.

Præterea in doctrina Scoti, hactenus tradita, displicet mihi, quòd pro firmo supponat, cum, qui coactus solum exterioriùs consentit.

319.

Solvitur prima obiectio ex Scoto.

Replica solvitur.

320. Solvitur secunda obiectio.

321. Solvitur tertia obiectio.

322. Expenditur aliqua doctrina Scoti.

sentiret, mortaliter peccaturum, quia perniciosè mentiretur; quippe tamen consentiret interius, equidem Matrimonium non valeret; adeoque ex consensu illo externo ficto, non est natum provenire alteri majus damnum, quam si coactus etiam interius consentiret. Ex quo ergo illud mendacium graviter foret peccaminosum? Expectabo responsonem à doctioribus & magis versatis in doctrina Scoti.

Pergam interea ad illud, quod, ut dixi, hic principaliter controversatur; scilicet, an jure naturæ aut divino, an verò solo jure Ecclesiastico, metus, de quo in Conclus. irritet Matrimonium Sententiam Scoti, D. Bonavent. & D. Thom. jam explicatam, plures alii Auctores tam veteres, quam recentiores, tam Theologi, quam Jurisperiti amplectuntur, quos videre poteris apud Sanchez sup. disp. 14. n. 1. ubi etiam eam multipliciter probat, & in fine vocat valde probabilem.

323.
Pontius re-
jicit proba-
tionem Scoti
ex causa
formali,

Præcipuas probationes habes supra in verbis Scoti, videlicet ex causâ formali, efficienti & finali: quamquam Pontius supra cap. 14. num. 4. ubi sequitur sententiam Scoti, probationem ex causâ formali rejiciat, dicens: Hanc sententiam Nonnulli probant; quia Matrimonium est donatio mutua vel translatio potestatis corporum. At verò donationi repugnat consensus mixtus ex voluntario & involuntario. Sed hæc ratio nullius momenti est; nam contractus Matrimonii non pertinet ad liberalitatem, sed est contractus rei pro re, datur enim corpus pro corpore; atque adeo ex eo capite non repugnet valere cum voluntario mixto. Hæc ille.

Defenditur
probatio
Scoti.

Respondeo: quamvis præcisè ex eo capite, quod sit datio, non repugnet valere cum voluntario mixto; equidem repugnet valere ex eo capite, quod sit datio corporis pro corpore indissolubiliter, & sic repugnet ex parte causæ formali, quæ non est nuda datio corporis, sed datio indissolubilis.

324.
Pontius re-
jicit proba-
tionem Scoti
ex causa
efficienti.

Alii probant (prosequitur Pontius supra) quia nullus consensus potest Matrimonium efficere contra ordinem Superioris instituentis Matrimonium. Sed Deus instituens Matrimonium voluit esse consensum omnino liberum. Igitur non valet. Sed hæc etiam ratio in eo peccat, quod existimat institutionem Matrimonii fuisse ex ordinatione Dei, & ex ejus ordinatione requiri liberum omnino consensum, cum Matrimonium sit ex naturali institutione, ut dixi sup. lib. 1. Hæc ille.

Et defendi-
tur.

Planè id dixisti; sed malè dixisti, ut nos supra ostendimus, & idè etiam perperam hinc dicis, hanc rationem in eo peccare. Videatur Sect. 3. Conclus. 2.

325.

Rogas: ex quo ergo Pontius colligat, Matrimonium coactum jure naturali esse in va-

lidum? Respondeo: ex perpetuitate vinculi ac reciproci amoris, cum Scoti sup. D. Thom. & alii. Et quidem, inquit n. 6. cum alii contractus sint minoris momenti, & naturâ suâ dissolubiles humana auctoritate, vel contrahentium consensu, mirum non est, si validè fiant, etiam si contrahatur voluntariè mixtè. Et præterea, multa sunt alii contractus ab omnibus recepti consensus debitu in illis, que tamen locum non habent in Matrimonio. Hæc ille.

Hinc, quod bene notandum est, Pontius in textibus supra allegatis, quibus probavimus, consensum coactum non sufficere in Matrimonio, quidquid sit de aliis contractibus, non loquuntur tanquam allegati de novo statuentes, sed potius tanquam legum promulgatores, ut sic loquar; nam æquum Matrimoniis jam contractis, & declaratis, metu gravi iniuria sint, esse invalida, quæ necesse non poterant, nisi esset aliquis prior irritans; nam Matrimonium semel validè, non potest per legem Ecclesiasticam irritari.

Instituto Ecclesiastica, inquit Hiquet in suo Comment. ad illum locum Scoti, n. 28. reducitur semper ad suam originem, quando est nova; vel si ex traditione est Apostolica, illa traditio habetur ex Concilio antiquis Patribus; casus autem prædicti ita reducitur, neque Ecclesiæ traditionem; ergo ex natura contractus prout primum institutus est, debet illa irritatio, non verò ad institutionem Ecclesiæ. Hæc ille. Lege verba Pontii supra, & ita invenies esse, sicuti jam præ-

Unde & Advertatii fatentur, non non habere statutorum formam, & non consistere, ubi talis irritatio scripta in scriptis tamen (inquit Sanchez supra n. 4.) præsertim tot Doctorum, Pontificumque in decretis ostendunt, more & usu id semper servatum esse, ut Matrimonium gratia extortum, sit irritum. Et forsan olim scripta, licet talis scriptura perierit, licet non habeatur expressum decretum Ecclesiæ, irritantis Matrimonium fidelium infideli, id tamen ita constat esse ex antiquissima Ecclesiæ traditione. Hæc ille.

Verùm id est effugere vim argumenti non diluere. Nam, quidquid sit de Matrimonio fidelis cum infideli, de quo loco tractabimus, Pontifices non allegant necesse aliquem vel usum, sed totaliter fundant suam responsonem in defectum consensu, non omnis omnino, sed consensu esse indubitanter requisiti ad Matrimonium, id est, consensu plene liberi. Patet ex verbis eorum supra allegatis. Quod si id Legibus Majorum statutum esset, aut usu seu consuetudine introductum, dicerent, se à prædictis non

accepisse, aut illius consuetudinis memi-
nissent.

Ad argumentum porro, desumptum ex
causa finali, responder Sanchez supra: est
contra finem principalem ad hunc sensum,
ut non sit ita conveniens, & aptus illi fini
consensus metu extortus, ac æquitas poscit:
non tamen est simpliciter & ex se ineptus
fini illi; cum enim sit simpliciter volunta-
rius, est aptus fini. Prior autem ineptitudo
non arguit esse jure naturæ irritum Matrimo-
nium illud, sed expedire, ut irritetur. Ita
hic Auctor.

Planè non sic arguit, esse jure naturæ ir-
ritum Matrimonium illud, quasi absolurè
sit necessarium ad honestatem rationalis crea-
turæ, ut consensus coactus in Matrimonio
non valeat (& idèd illa irritatio non est ju-
ris naturæ strictè dicti) sed arguit, ita hoc
esse consonum naturæ rationali, ut propte-
rè illa irritatio à principio institutionis
Matrimonii, fuerit à Deo hominibus inspi-
rata, & idèd est juris naturæ latè dicti, se-
cundùm principia Scoti, de quibus alibi
tractavimus.

Interim sententia opposita non est im-
probabilis, quam Sanchez sup. n. 2. credit ve-
riorem, eamque sequitur cum aliis multis,
quos ibi citat, & variè probat. Primò; quia
si metu jure naturæ irritat Matrimonium,
aut id provenit ratione injuriæ, & hoc non;
quia in metu levi invenitur injuria obligans
ad restitutionem, tamen non irritat Matrimo-
nium. Aut est, quia tollit libertatem: &
hoc etiam non; quia sæpè metus levis simi-
liter & fortius privat plena libertate: sine
dubio enim hominem avarum magis privat
libertate metus amittendæ pecuniæ, qui non
cadat in virum constantem, quàm manci-
pium metus flagellorum, qui cadit in virum
constantem.

Secundò; quia quod attrinet ad libertatem,
non minùs libera est voluntas coacta per in-
juriam merùs mortis, injustè incussi, quàm
voluntas eodem metu coacta citra injuriam
à causis liberis vel naturalibus; cum etiam
in hoc casu non omninò velit, sed ad evitan-
dum illud periculum, ut cum quis tempe-
statis tempore, ne naufragium patiat, mer-
ces in mare projicit; sed hujus libertatis de-
fectus non irritat Matrimonium; ergo &c.

Tertiò; quia Baptismus in adultis exigit
ad ejus valorem voluntatem & intentionem
suscipiendi; & tamen voluntas metu gravi
coacta sufficit ad ejus valorem, cap. *Maiores*,
de Baptismo.

Quartò; quia etiam juramentum requirit
libertatem, & tamen extortum metu gravi
obligat, cap. *Verum*, & cap. *Si verò*, de Ju-
rejurando.

Tandem; quia nil magis contrariatur

consensui, quàm dolus & error, l. *Si per er-
rorem*, ff. de Jurisdic. & tamen hic non irri-
tat Matrimonium, nisi sit error personæ vel
conditionis: metus tamen irritat: quod in
aliis contractibus omninò diversum est: nam
dolus dans causam contractui bonæ fidei, il-
lum irritat, l. *Et eleganter*, §. 1. ff. de Dolo.
Metus tamen illos non irritat; ergo hæc dif-
ferentia non potest provenire ex jure natu-
rali; aliàs enim dolus dans causam Matrimo-
nio, cum magis contrarietur consensui, quàm
metus, illud irritaret. Ita Sanchez pro sua
opinione.

Incipio ab ultima probatione, & dico:
etiam dolum irritare Matrimonium, quando
versatur circa substantiam ejus, ut patet ex
antedictis; sicuti metus, qui irritat Matrimo-
nium, versatur circa ejus substantiam; quòd
autem dolus, qui versatur solum circa
accidentia, non irritet, quid mirum, cum re-
linquat plenam libertatem consensui sub-
stantiali? Unde si dabilis foret metus, etiam
gravis, injustè incussus, dumtaxat circa ac-
cidentia, dico, quòd nec ille irritaret Matrimo-
nium.

Ad quartam probationem responderi pos-
set: etiam tale juramentum non obligare, ut
patet ex ipso Sanchio eod. lib. disp. 20. n. 3.
ubi adductis multis rationibus, & citatis plu-
ribus Auctoribus, vocat eam sententiam
probabilem.

Deinde, disparitas est; quòd Matrimo-
nium fiat directè ad obligandum, idque in-
ter homines, inter quos (inquit Suarez tom.
2. de Relig. tract. 4. de Juram. lib. 2. cap.
10. n. 9.) obligationes per actiones injurio-
sas non oriuntur in his, qui per injuriam
obligari coguntur. In juramento obligatio
& est naturaliter consequens ad actum ju-
randi, qui per se primò non ad obligandum,
sed ad confirmandam veritatem ordinatur,
& ut sic obligat non ratione hominis, sed Dei,
cui reverentia servanda est, non obstante
quacumque violentiâ & injuriâ. Hæc ille.

Adde ego; Matrimonium semel validum,
potestate humanâ esse indissolubile, nisi for-
tè in rarissimo casu per dispensationem Pon-
tificis; at verò juramentum ex pluribus cau-
sis per Pontifices & alios Prælatos relaxari
potest; ergo licet ratio naturalis dicat, Ma-
rimonium gravi metu injustè extortum à
principio esse invalidum, defectu plenæ li-
bertatis; equidem ratio naturalis solum di-
cat, illud juramentum defectu plenæ liber-
tatis posse à superioribus relaxari; quia per
hoc sufficienter subvenitur infirmitati hu-
manæ.

Quantùm ad tertiam probationem, dicen-
dum (inquit Doctor Angelicus supra ad 1.)
quòd intentio non est causa efficiens Sacramenti
in Baptismo, sed solum efficiens actionem agentis;

ultima pro-
batio.

333.
Resp. ad ul-
timam pro-
bationem.

334.
Resp. ad 4.
probatio-
nem.

Suarez;

335.
Resp. ad 3.
probationem
ex D. Th.
sed

sed consensus est causa efficiens in Matrimonio: & ideo non est simile.

Et S. Bonavent.

Adjungo responfionem Doctoris Seraphici 4. dist. 29. q. 1. n. 7. Ad illud, inquit, quod obicitur, quod qui coactus confentit in Baptifmum, baptizatur; Respondetur: quod Baptifmus est opus Dei non hominum, sed Matrimonium est a confensu hominum. Aliter potest dici, quod non est simile, quia non tanta libertas ibi requiritur, quanta in Matrimonio; totum enim esse Matrimonii a confensu caufatur.

336. Item ex Doct. Subtili.

Tertia responfio est Doctoris Subtilis sup. n. 11. Ad primum argumentum principale, non est simile propter tria. Primo; quia conditio baptizati efficitur melior, non sic Matrimonio astringi. Secundo; quia voluntas Superioris ratificat per talem confensum coactum aliquem fieri filium Ecclesie; non sic autem in Matrimonio. Tertiò; quia in Baptifmo non est ita proprie Matrimonium, sicut adoptio. Potest autem bene sufficere minus de voluntario in adoptio, quam in contrahente Matrimonium; unde non habens uium rationis potest adoptari, sed non desponsari.

337. Sed hæc responfiones non satisfaciunt Pontio. Contra duas priores arguit.

Sed hæc triplex responfio non satisfacit Pontio supra, cap. 14. nam. n. 9. de duabus prioribus ait: Non plenè affequir discrimen istud; nam si consideres actionem five effectiõnem gratiæ, quæ est effectus Baptifmi, sicut ejus effectus est opus Dei, ita etiam effectus Sacramenti Matrimonii. Adde, ad effectum Baptifmi consequendum necessariam esse & voluntatem, & dispositionem bonam ex parte voluntatis; nunc autem non loquimur de effectu, sed de validitate. Hæc ille.

Rejicitur ejus arg.

Qui advertere debuiffet, non solam gratiam esse effectum Baptifmi, & Matrimonii, sed etiam effectum Baptifmi esse impressionem characteris, quæ Deo propria est, nec requirit præter voluntatem dispositionem bonam ex parte voluntatis; porro Matrimonii effectus, præter gratiam, est vinculum seu obligatio Matrimonialis, quæ principaliter caufatur à confensu contrahentium, & nullatenus est propria Deo, & ideo potius Matrimonium est opus hominum, quàm Baptifmus, & potius Baptifmus est opus Dei, quàm Matrimonium.

338. Respondet ad Scotum.

Ad Scotum respondet idem Auctor n. 11. Rationes illæ, licet subtiles sint, parùm tamen solidæ, ut de se patet. Quare potiffima ejus ratio est, quia voluntas coacta, simpliciter est voluntas, & ideo sufficit ad votum & juramentum, quod obligat apud Deum. Eadem ergo ratione; cùm ex Sacramento Baptifmi confurgat potiffima obligatio in ordine ad Deum, & consequenter ad Ecclesiam, sufficit ad illum id voluntarium, quod ad peccatum mortale satis est, maxime cùm in magnam cedat Baptizati utilitatem. At verò ad Matrimonium non satis est volun-

tarium, quod sufficit ad merendum coram Deo, vel demerendum; sed quod cùm perpetuitate ac reciproco amore cohareat; cum eo autem non congruit voluntarium gravi metu extortum. Hæc ille.

Sed quid aliud est, Baptifmum coactum? Magnam utilitatem Baptizati, quàm conditionem Baptizati effici meliorem? Vel ergo hæc ratio Pontii est parùm solida, vel non omnes rationes Scoti sunt parùm solide.

Cæterùm miror, hoc exemplo Baptifmi usum fuisse Sanchium, quandoquidem ipse met disparitatem assignet, dicens disp. n. 26. alia Sacramenta non conficiuntur ex confensu, tanquam ex parte intrinsecæ, sed confensus recipientis est dispositio, & conditio sine qua non; & cùm voluntas coacta voluntas sit, sufficit; ut valida sint: sed in Matrimonio confensus est essentialiter requisitus, & ideo nil mirum, ut is coactus non liber esse. Hæc ille. Ergo non valet argumentum ab aliis Sacramentis ad Matrimonium.

Et verò Baptifmum & Confirmationem, validè parvulum suscipere, absque alio propriæ voluntatis confensu nemo dubitat; & idem communis sententia docet de Sacramento Ordinis; quia videlicet per illa Sacramenta conditio parvuli fit melior, & nullum ei fit præjudicium, cùm cum natus sit, neminem posse validum Matrimonium contrahere, absque propriæ voluntatis confensu. Quid nî ergo valeant illa Sacramenta, vi vel metu suscepta, ut non valeat Matrimonium? Aut cur debet Matrimonium valere ex natura rei, ut illa Sacramenta valeant?

Sanè per Matrimonium valentissima imponuntur onera, alia natura, secus per alia Sacramenta; non enim natus in infantia, aut per vim vel metum nullam subit obligationem ad exequendum Ordinem, vel ad continentiam; baptizatus autem quàmvis ad multa teneatur peccatiffimum, ad quæ antea non obligatus equidem differentia est, quod jure coactus quisque debeat Baptifmum suscipere; ita statum Matrimonii; & sic onera, confirmantia Baptifmum, non sunt omnino inordinata veluti onera consequentia Matrimonium. Non tango Sacramentum Confirmationis, quia patet, confirmatum nullam ex eo contrahere obligationem. Atque hæc hæc de tertia probatione.

Venio ad secundam & dico: eum, qui coactus contrahit ex metu justè incesso, magis libere contrahere, quàm ille, qui contrahit ex metu injustè incesso; nam, ut supra audivimus, ex Scoto 4. dist. 29. q. un. n. 10. Contrahens ex obedientia propter metum peccati mortalis, contrahit ut servet justitiam, & vado ex me-

Baptifmum & Sacramento Matrimonii

ra electione; quamvis enim non contraheret, nisi timeret peccatum; equidem supposita necessitate peccandi, vel contrahendi, ex se ipso eligit contractum. Et idem est, quando timetur mors citra injuriam à causa libera vel naturali; scilicet quando à causa libera per injuriam. Vide Concluf. 5. ubi latius hæc deduximus

342. *Metus iniustus magis tollit libertatem, quam metus iustus, quæ causa fuisse, quod Ecclesia, ut Adversarii volunt, magis irritasset Matrimonium ex metu iniusto, quam iusto? Injuria, inquit, quæ committitur in uno casu, & non in alio. Sed contra: jura superioris allegata non fundant se in injuria, sed in defectum consensûs; Cum locum non habeat consensus &c. cap. 14. de Sponfal. Ergo censent metum iniustum magis repugnare consensui, quam metum iustum, adeoque voluntatem per injuriam coactam minus liberam esse, quam voluntatem coactam citra injuriam.*

Restat prima probatio, in qua quaeritur: an metus levis, iniuste incussus, etiam vitiet jure naturæ Matrimonium; nam irritare, existimat Sanchez rectè inferri ex hac nostra Conclusionè; sed malè, ut jam ostendo. Sit itaque

CONCLUSIO. VII.

Non vitiat Matrimonium ex levi metu, iniuste incusso.

343. *Quantum ad forum externum hæc Conclusio certa est apud omnes tam Theologos, quam Jurisperitos; cum nulla sit lex five civilis five Ecclesiastica, quæ vel irritet, vel declaret irritum Matrimonium, aut alium quemcumque contractum metu levi etiam iniuste extortum; sed omnia jura, quæ in superioribus non pauca adduximus, requirunt metum gravem, five metum, qui possit cadere in virum constantem.*

Et quamvis expressè non statuatur, contractum levi metu initum esse validum; equidem à contrario sensu satis superque id ex ipsi colligitur, accedente præsertim communi consensu Doctorum, & consideratis inconvenientiis, quæ alias sequerentur, cum facile possit intercedere aliquis levis metus, & sic omnia forent obnoxia litibus & rescissionibus. Quæ etiam est ratio, quare forum externum nolit dare actionem ex venditione injusta, quando non est ultra aut infra dimidium justii pretii; tamen in foro interno vendens vel emens non excusentur à restitutione.

344. *Accedit: quod metus levis verè non sit metus vel coactio; arg. 1. Nec timorem, ff.*

Quod metus causa. ibi: *Proinde si quis metus causa rem ullam frustra timuerit, per hoc edictum non restituitur, quoniam neque vi, neque metus causa factum est. Jus ergo præsumit, tali casu adfuisse plenum & perfectum consensum, & idè in foro externo non vult dare actionem. Itaque quod attinet forum externum, sicut dixi, Omnes concedunt, Matrimonium levi metu extortum esse validum.*

Quidni esset validum? Nam etiam est valida solemnis professio Religionis, tali metu facta, ut patet ex cap. penult. De His quæ vi. ibi: *Non obstante violentiâ, quæ proponebatur illata, cum neque metum mortis, neque cruciatum corporis contineret, & idè non debuerat cadere in virum constantem. Et cap. 1. eod. ibi: Si legitime probatum fuerit, non timore mortis prædictam mulierem Religionem intrasse.*

Interim non pauci apud Sanchez l. 4. disp. 17. n. 2. docent: in foro conscientiæ tale Matrimonium non subsistere, si contrahens nullo pacto id Matrimonium eligeret, nisi eo metu perterritus. Quam sententiam etiam sequitur Lugo de Justitia & jure disp. 22. n. 14. 1. eamque Sanchez sup. n. 5. vocat satis probabilem; & sustinendo, inquit, Matrimonium metu contractum esse jure naturæ irritum, haberet longè majorem probabilitatem: at retentâ opinione, esse solo jure Ecclesiastico irritum, tenenda est tanquam probabilior hæc posterior sententia, scilicet Matrimonium esse validum, etiam in foro conscientiæ.

Nos autem contendimus, etiam retentâ opinione, Matrimonium gravi metu iniuste extortum esse in validum jure naturæ, nihilominus Matrimonium levi metu extortum, tamen contrahens nullo pacto id Matrimonium eligeret, nisi eo metu perterritus, etiam in foro conscientiæ esse validum. Loquimur autem de metu levi, omnibus consideratis, quæ juxta superioribus dicta consideranda veniunt, ut ætas, sexus & familia.

Probat autem Pontius sup. cap. 18. n. 3. hæc doctrinam in primis; quia si Ecclesia sentiret, Matrimonium ex levi metu non valere, id declararet & præciperet conjuges audiri, ne in concubinato remaneret.

Sed hæc probatio, meo judicio, est parvi momenti. Nam Ecclesia negat audientiam professis per vim vel metum, qui post quinque annos reclamant, ut expressè habetur in Concil. Trident. ff. 25. de Regul. c. 19. quod sic incipit: *Quicumque Regularis præterdat se per vim & metum ingressum esse Religionem &c. non audiat nisi inter quinquentium tantum à die Professionis, & tunc non aliter, nisi causas, quas prætenderit, deduxerit corâ Superiore suo & Ordinario; & tamen si per vim vel metum gravem reverà consenserint, aut subfit aliud impedimentum irritans, Professio*

verè non est metus in foro externo, ex l. 7. ff. Quod metus caus.

Professio Religionis levi metu facta valet.

345. *Aliquis docent, tale Matr. non valere in foro conscientia Sanchez Lugo.*

346. *Oppositum probatur ex Pontio.*